

BEU. SBE. Derg.
Cilt:3 Sayı:1 Haziran 2014

GİRİŞİMCİLİK, İNOVASYONUN TEŞVİKİ VE ENTELEKTÜEL SERMAYE YENİ STRATEJİLER VE BORSA İSTANBUL (BIST) ÖRNEĞİ

Osman TURGUT*

Özet

Bilgi, Sokrat'ta kişinin kendisini bilmesi yani bir anlamda entelektüel ahlaki ve psikolojik büyümesi ile ilgili bir süreçtir; Protagoras'ta, mantık, dilbilgisi ve konuşma sanatıdır; Konfüçyüs'te ilerlemenin ve dünyasal başarının yoludur.¹

Günümüzde yeni teknolojiler, bilgi teknolojisi, bio-teknoloji, materyal teknolojisi, uzay teknolojisi ve nükleer teknoloji şeklinde sıralanabilir. Bunlar içinde kullanımı ve etkinliği en fazla olanı “bilgi teknolojisi” olarak görünmektedir.

Teknolojik değişimle beraber iktisat literatüründe kabul gören üretim faktörleri olan doğal kaynaklar, sermaye, emek ve girişimci bağlamında günümüzde, para, emek, araç-gereç, enerji, fabrika gibi maddi sermayeye duyulan ihtiyaç yerini bilgi, patent, telif hakkı, beyin gücü, deneyim gibi “bilgi” varlıklarına duyulan ihtiyaca bırakmıştır.

Çalışmada, Ülkemiz İstanbul Borsası (BIST)'ta Ulusal 030-050-100 endekslerinde yer alan örneklem yoluyla seçilen 10 Şirketin 2008 ilâ 2013 yılları arası 6 yıllık periyottaki araştırma-geliştirme harcamaları analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: *İnovasyon, Entelektüel Sermaye, Araştırma-Geliştirme Harcaması*

ENTREPRENEURSHIP, PROMOTION OF INNOVATION AND INTELLECTUAL CAPITAL NEW STRATEGIES ANDEXCHANGE ISTANBUL (BIST) SAMPLE

Abstract

According to Socrates Knowledge is to knowon eself so in a sense, growth process related to the intellectual, moral and psychological; according to Protagoras, knowledge is the art of logic, grammar and conversation; according to Confucius, knowledge is the path of progress and worldly success.

---

* Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe-Finansman ABD. Doktora Öğrencisi,
osman.turgut@ogr.sakarya.edu.tr

¹Yalçın YALÇINKAYA, “Bilginin Farkındalık ve Farklılığında Organizasyonların Gelecek Alanı: İnovasyon”; Türk Kütüphaneciliği 24, 3 (2010), s. 375

Nowadays, new technologies can be listed as information technology, bio-technology, material technology, space technology and nuclear technology. Information technology seems to have mostly effective and usable of the more than other technologies.

By technological change, acceptable factors production, natural resources, capital, labor and entrepreneurs in the economics literature, in the context of today, they are replaced by the need for the presence of money, labor, tools, energy, factory, as "information assets" like physical capital, the need for location information, patents, copyright, brainpower.

In this study research and development expenditures of 10 companies, which are chosen by sample from national 030-050-100 indexes of Istanbul Stock Exchange(BIST), have been analyzed for the interval of 2008-2013.

Keywords: *Innovation, Intellectual Capital, Research-Development Expenditure*

GİRİŞ

Bilgi, Sokrat'ta kişinin kendisini bilmesi yani bir anlamda entelektüel ahlaki ve psikolojik büyümesi ile ilgili bir süreç, Protagoras'ta, mantık, dilbilgisi ve konuşma sanatı, Konfüçyüs'te ilerlemenin ve dünyasal başarının yoludur.²

200 yıl önce kullanılmaya başlanan buharlı makineler makineleşme döneminin simgesi olurken, 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında elektriğin yaygınlaşması ekonomik büyümeyi sağlayan yeni teknolojiler olarak teknolojik gelişmede yeni bir aşamayı oluşturmuşlardır.³ II. Dünya Savaşı'ndan sonra ise teknolojik gelişmeler yeni bir ivme kazanmıştır. 1920'lerden sonra üretim süreci yerini otomasyona bırakmıştır.

Günümüzde ise bilimsel veya teknolojik devrim veya teknolojik patlama adı verilen ekonomik tüm alanları, üretimin yapılanmasını, dağıtımını ve ortaya çıkarılan gelirin paylaşımını doğrudan etkileyen yeni teknolojiler dönemi ortaya çıkmıştır.⁴

Tarım toplumundan sanayi toplumuna, sanayi toplumundan da bilgi toplumuna dönüşümü sağlayan birçok etken olmasına karşın gerçek anlamda bu dönüşümün temelinde insan ve onun bilgisinin rolü öne çıkmaktadır.⁵

Günümüzde yeni teknolojiler bilgi teknolojisi, bio-teknoloji, materyal teknolojisi, uzay teknolojisi ve nükleer teknoloji şeklinde sıralanabilir. Bunlar içinde kullanımı ve etkinliği en fazla olanı "bilgi teknolojisi" olarak görünmektedir.

² Yalçın YALÇINKAYA, agm., s. 375

³ <http://www.leenglish.com/konu-dunyadaki-son-teknolojik-gelismeler-675.html>

Erişim

Tarihi:16.04.2014.

⁴ Ayşen TOKOL, "Yeni Teknolojiler ve Değişen Endüstri İlişkileri", İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 2000, Cilt: 2, Sayı: 1, Sıra: 1, No: 80 http://www.sosyalsiyaset.net/documents/ayсен_tokol_1.htm Erişim Tarihi: 16.05.2014

⁵ Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.374

1. GİRİŞİMCİLİK, İNOVASYON VE ENTELEKTÜEL SERMAYE

Teknolojik değişimle beraber iktisat bilim dalında genel kabul gören üretim faktörleri olan doğal kaynaklar, sermaye, emek ve girişimci bağlamında günümüzde, para, emek, araç-gereç, enerji, fabrika gibi maddi sermayeye duyulan ihtiyaç yerini bilgi, patent, telif hakkı, beyin gücü, deneyim gibi “bilgi” varlıklarına duyulan ihtiyaca bırakmıştır.⁶

Geçmiş dönemlerde, konvansiyonel yönetim anlayışı anaparayı koruyarak en yüksek düzeye çıkarma düşüncesine sahip olmuş ancak son elli yıl içinde, işletmecilik dünyası anaparanın egemen olduğu bir ortamdan sıyrılıp, bilginin egemen olduğu bir ortama dönüşmüştür.⁷

Günümüz dünyasında açık bir şekilde görülmektedir ki bilgi, üretim faktörleri olarak bilinen girişimci, sermaye, emek ve hammaddeden daha etkin ve etkili bir düzeyde önemli ve ayrıcalıklı bir üretim girdisi halini almıştır.⁸

Bilgiye dayalı olarak oluşan ekonomik yapı sayesinde üretim faktörlerinin coğrafik anlamda yer değiştirmesine olan ihtiyaç da azalmıştır.

Diğer yandan, tarih boyunca girişimcilik, sadece ekonomik bir değer olmayıp aynı zamanda toplumsal ve kültürel bir fenomendir. Girişimciliğe sosyolojik açıdan bakıldığında, sosyal ve kültürel yapının imkânlarıyla yakından ilişkilidir.⁹

Girişimcilik, ekonomik özgürlük, büyüme ve sağlıklı bir ekonomiyi destekleyecek kurumlar, gerek akademik dünya açısından gerekse de hükümetler açısından son zamanlarda yoğun şekilde ele alınan konular arasında yer almaktadır.¹⁰

İnovasyon ise, maddi ve manevi sermayenin yatırımlarının sonucundaki ilerlemenin gerçekleştirilme başarısıdır. Bu noktada ön koşul, insanın tüm oluşturucu potansiyellerini açığa çıkarmak ve insanın düşüncesinin, bilgisinin sınırsız oluşturucu özgürlüğünden yararlanmaktır.¹¹

Yenilikleri insanlar yapar; hayal güçleriyle, iradeleriyle ve ısrarlarıyla yaparlar. Kim olursanız olun takım üyesi, takım lideri ya da yönetici inovasyona

---

⁶D. Arzu AKOLAŞ, “Bilişim Sistemleri ve Bilişim Teknolojisinin Küreselleşme Olgusu ve Girişimcilik Üzerine Yansımaları”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi; 2004, (12), s.36

⁷ Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.393

⁸ Suphi ASLANOĞLU ve İsrail ZOR, “Bilgi Varlıklarının Değerlemesi: Entelektüel Sermaye Ölçüm ve Değerleme Modelleri; Karşılaştırmalı Bir Analiz”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak 2006, Sayı:29, s.156

⁹ Ömer AYTAÇ ve Süleyman İLHAN, “Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007, (18), s.101

¹⁰ H. Bahadır AKIN, “Türkiye’de İş Yapma Ortamının Girişimcilik ve Ekonomik Özgürlükler Açısından Değerlendirilmesi”, Bilig (Ahmet Yesevi Üniversitesi), (Güz 2010), Sayı 55, s.21

¹¹ Yalçın YALÇINKAYA, agm., s. 384

giden tek gerçek yol insanlardan geçmektedir.¹² İnovasyon ancak düşünen, öğrenen, bilen, bilgi alış verişinde bulunan, entelektüel yeteneğe sahip bilgi işçisi insanlar tarafından gerçekleştirilebilir. Bilgi işçileri artık bir maliyet unsuru olarak değil de, bir yatırım kaynağı olarak organizasyonlarda bulunmaktadır. Kuşkusuz bunun nedeni; insan kaynağı dışındaki diğer tüm kaynaklar aldıkları girdiden daha fazlasını çıktı olarak veremezken yalnızca insanların yani bilgi işçilerinin, bilgileri sayesinde toplam aldıklarından daha fazlasını geri verebilmesidir.¹³

2. GİRİŞİMCİLİK, KÜÇÜK ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER (KOBİ) VE İNOVASYON İLİŞKİSİ

Çağımızın yükselen bir değeri olan girişimcilik, üretimde esnek olmaları, istihdamı artırma imkânları vb. sebeplerle günümüz ekonomik yapısının etkin aktörleri olan KOBİ'lerde kendini göstermektedir.¹⁴

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme (KOBİ), 635 sayılı “*Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*¹⁵”,nin 28’inci maddesiyle yasal zemine oturtulmuştur. Anılan KHK’nın aynı maddesiyle de KOBİ’lerin sınıflandırılmasına ilişkin düzenlemenin Bakanlar Kurulu’nca yayınlanan Yönetmelikle belirleneceğine hükmedilmiştir. Bu bağlamda KOBİ’lere ilişkin olarak “*Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik*¹⁶”, yayımlanmıştır. Yönetmeliğin 4’üncü maddesine göre “*Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme (KOBİ): İkiyüzelli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimleri veya girişimleri*” ifade etmektedir.

Gelişmiş ülkelerde KOBİ’lerin payı; toplam işletmelerin %95’i; toplam istihdamın %50’si; toplam yatırımların %40’ı; toplam üretimin %50’si; toplam ihracatın %30-40’ıdır.¹⁷

Ülkemizde KOBİ’ler toplam girişim sayısının %99,9’unu, istihdamın %77,8’ini, maaş ve ücretlerin %51,5’ini, cironun %64,8’ini, faktör maliyetiyle

¹² Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.385

¹³ Yalçın YALÇINKAYA., agm., s.387

¹⁴ Ömer AYTAÇ ve Süleyman İLHAN, agm., s.102

¹⁵“*Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*”, Kanun Hükmünde Kararnamenin Tarihi : 3/6/2011, No : 635, 08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁶“*Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik*” 19.10.2005 tarihli ve 2005/9617 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla 18.11.2005 tarihli ve 25997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

¹⁷<http://www.usakgundem.com/yorum/2/kobilerin-d%C3%BCnya-ekonomisindeki-yeri.html>

Erişim Tarihi: 16.04.2014

oluşturulan katma değer %55,5'ini, maddi mallara ilişkin brüt yatırımın %41,1'ini oluşturmaktadırlar.¹⁸

Yapılan bir araştırma¹⁹, çalışan sayısı arttıkça işletmelerin inovasyon yapma başarısının arttığını, inovasyon yapmanın KOBİ'lerin yasal konumuna göre farklılık göstermediğini, AR-GE'ye ayrılan kaynakların inovasyon stratejilerinin belirlenmesinde oldukça önemli rol oynamakta olduğunu ortaya çıkarmıştır.²⁰ KOBİ'lerin inovasyon konusunda başarılı olmalarını etkileyen en önemli faktörün AR-GE'ye ayırdıkları kaynak olduğu görülmüştür.²¹

3. İNOVASYONDA GÜNEY KORE, ÇİN VE BENZER DİĞER ÜLKELERİN DURUMU

"*Dünya teknolojisine yetişme*" konusunda Güney Kore gelişmekte olan ülkeler için önemli bir deneyim sunmaktadır. Çin ise biraz da bu pratik durumun ışığında dünya teknolojisine yetişme çabası gösteren ülkeler arasında yer almaktadır.²²

Dünya Bankası'nın 1965 ve 1990 yılları arasında "mucizevi" büyüme gösterdiğini belirttiği sekiz Asya ülkesinden biri olan Güney Kore, DRAM, TFT-LCD gibi ileri teknoloji sanayisinde dünyada ilk sıraya yerleşmiştir. Bir tarım toplumuyken sanayileşen ekonomi haline gelen Güney Kore 1960'lardan itibaren zengin insan kaynaklarına yönelerek radikal biçimde strateji değişikliğine giderek, özellikle 70'ler ve 80'ler başında devlet öncülüğünde kalkınma stratejisi uygulamıştır.²³

1980'ler başında kapılarını ileri teknoloji ve altyapı içeren yabancı sermayeye açan Çin ise, yeni teknoloji içeren donanımların ithali, yurtdışında bilim-teknoloji personelinin eğitimi, ülke içi AR-GE faaliyetleri, doğrudan yabancı yatırımla ileri teknoloji sanayilerini canlandırmaya çalışmıştır.²⁴ 1990 yılına kadar modern teknolojiye sahip olduğu söylenemeyen Çin, 20 yılda kitle üretimi yapılan malların dünyada önde gelen imalatçılarından biri haline gelerek 2006 yılında dünyanın en büyük 4. ekonomisi haline gelmiştir.²⁵ Çin aynı zamanda yüz milyonlarca kişilik ucuz işgücü ordusuna ve yüzde 50 dolayında

¹⁸ "Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2011" Haber Bülteni, 19.10.2012-13146, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13146> Erişim Tarihi:16.04.2014

¹⁹ Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAS, "KOBİ'lerde İnovasyon Stratejileri ve İnovasyon Yapmayı Etkileyen Faktörler: Bir Uygulama", Doğu Üniversitesi Dergisi, 12 (1) 2011, 58

²⁰ Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAS, agm., s.58

²¹ Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAS, agm., s.72

²² Neslihan ÇELİK, "Gelişmekte Olan Ülkelerin Sanayileşme Süreçlerinde Teknolojik Öğrenme Deneyimleri: Güney Kore Örneği ve Çin'in <Yetişme> Çabaları", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar 2009, ISSN:1304-0278 V.8 N.28, s.92

²³ Neslihan ÇELİK, agm., s.97

²⁴ Neslihan ÇELİK, agm., s.101

²⁵ Neslihan ÇELİK, agm., s.102

olağanüstü yüksek bir tasarruf oranına sahiptir.²⁶ Günümüzde ise, endüstriyel üretim yeteneğini ve endüstriyel inovasyon tabanını geliştirerek daha kompleks ürünler üretmeyi amaçlamakta ve inovasyon sistemini kurmaya çalışmaktadır.²⁷

4. İNOVASYON-ENTELEKTÜEL SERMAYE BÜTÜNLÜĞÜ

Tüm dünyada gelişmenin, değişimin, farklılaşmanın ve oluşturuculuğun en önemli itici güçlerinden birisinin inovasyon olduğunu reddeden hiçbir düşünce kalmamıştır.²⁸

Biçimlendirilebilen ve başkalarına aktarılabilen ‘açık bilgi’²⁹,yle beraber yüksek bilişsellik ve kişisellik bağlamlarına özgü ve insanların akıllarında ve organizasyonların iş süreçlerinde saklı bulunan ‘örtük bilgi’³⁰, bu noktada inovasyonun gerçekleştirilmesinde elzemdir ve beslenme kaynağıdır.³¹ Aynı zamanda, uygulamaya dönüşen bilgi, zekâ, beceri ve yeterlilikleri ifade eden “Entelektüel sermaye” inovasyon için soyut ve temel değerdir.³²

İnovasyonun başarılabilmesi fikir işçilerince organizasyon içinde paylaşılan açık bilgi ve inovasyona aktarılan güçlü örtük bilgi ve dolayısıyla yüksek kolektif birikim taşıyan entelektüel sermaye sahipliği ile mümkündür.

Organizasyonun entelektüel sermayesi diğer bir tanımlamayla mevcuda görece daha yeni bilgiler öğrenmenin ve aynı zamanda birbirinden farklı birçok bilgiyi bir arada tutabilmenin yoludur. Organizasyonun menfaati için bundan daha önemli başka bir şey olmayabilir. Mümkün olabildiğince çok miktarda yeni bilgi üretmek, çığır açıcı ve çarpıcı bilgilere ulaşmak ve birikimi sağlamış bilginin artmasına katkı sağlamak bir organizasyonda entelektüel seviyenin hangi noktada olduğunun önemli göstergeleridir. Organizasyonun entelektüel sermayesindeki yüksek kolektif birikiminin içeriği inovasyonun hayat bulacağı bir olumlu atmosfer oluşturmaktadır. Herhangi bir organizasyonun her alanında bu ölçüde geniş bir idrakin bulunması, mutlak manada inovasyon sürecinin başarısını yükseltmek demektir.³³

²⁶ 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013), s.8, <http://pbk.tbmm.gov.tr/dokumanlar/kalkinma-plani-9-genel-kurul.pdf> Erişim Tarihi:23.04.2014

²⁷ Neslihan ÇELİK, agm., s.102

²⁸ Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.382

²⁹ Açık bilgi: (explicit) dil olarak kodlanıp üretilebilen bilgidir. Belgeler, talimatlar, grafikler ve depolanıp aktarılabilen bütün diğer mecralar açık bilgi içerir (Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.389).

³⁰ Örtük bilgiler ise yüksek bilişsellik ve kişisellik bağlamlarına özgüdür. Organizasyonların farklı olması bir anlamda örtük bilgilere bağlıdır. Örtük bilgiler, belgelendirilmemiş ve bir forma dönüştürülmemiş bilgilerdir (Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.389).

³¹ Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.389

³² Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.390

³³ Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.392

“Öğrenen organizasyon” anlayışına dayalı bir yapılanma, bilgi çağında ayakta kalabilme ve rekabetçi bir stratejiye sahip olabilmenin bir gereğidir.³⁴

Bazı araştırmalara göre inovasyon sürecinde ilham ve hayal gücünün etkisi %10, çaba ve uğraşın etkisi %90 ağırlığa sahiptir.³⁵ Bu nedenle çaba ve uğraş göstererek, değişen, gelişen, strateji oluşturan, gelişim ve yenilik dinamiklerini yakalayan organizasyonlar, “bilgi çağı” yirmi birinci yüzyılda gereken farklılığı yaratarak rekabette üstünlüğü sağlamakta, sorunlara hızlı çözümler üretebilmekte, gücünü ve yetkinliğini geliştirebilmektedir.³⁶

Özellikle organizasyonların geleceği açısından ele alındığında inovasyon, organizasyonu “*emtialaşma baskılarından kurtarabilecek ve farklılaşmayı sağlayabilecek en emin ve yegâne yol*” olarak kabul edilmektedir.³⁷

“*Bugünün bilgileri, yarının problemlerini çözmek için yeterli bilgiler değildir*”³⁸. Özellikle, insanların sınırlarını kuşatan setlerden kurtulması gerekmektedir. Bilgi eksenli toplumlarda ya da organizasyonlarda belirleyici olan insanların davranışlarıdır.³⁹

Uygulamaya dönüşen bilgi, zekâ, beceri ve yeterlilikleri ifade eden “*Entelektüel sermaye*” inovasyon için soyut ve temel değerdir⁴⁰; inovasyon ise, maddî ve manevî sermayenin yatırımlarının sonucundaki ilerlemenin gerçekleştirilme başarısıdır. Bu başarının ön şartı ise insanın tüm keşfedici ve yenilik oluşturucu potansiyellerini açığa çıkarmak ve insanın düşüncesinin, bilgisinin sınırsız oluşturucu özgürlüğünden yararlanmaktır.⁴¹

Bilinmektedir ki “*geleceği hazırlamayanlar, geleceği karşılarında bulurlar*”⁴². Geleceği şekillendirmek, yenilikleri - gelişimleri - değişimleri sürekli izlemek, bilgiye odaklanmak, sürekli öğrenmek ve öngörülerde bulunmakla mümkündür.⁴³

---

³⁴ Özcan YENİÇERİ, “*Örgütleri etkinleştirme aracı olarak bilgi ve bilgi yönetimi*”. Ö.Yeniçeri (Ed.). *Yönetimde yeni yaklaşımlar* içinde (ss.175-192). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2006, s.184. Akt: Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.393

³⁵ A.M. AHMED, H.S. ABDALLA, H.S. (1999). “*The role of innovation process in crafting the vision of the future, Computers&IndustrialEngineering*”, Vol. 37, Iss.1-2, October. Akt.:Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAŞ, “*KOBİ’lerde İnovasyon Stratejileri ve İnovasyon Yapmayı Etkileyen Faktörler*”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 12 (1) 2011, s.63

³⁶Yalçinkaya, Y., Agm., s.399

³⁷ Arman KIRIM, “*Farklılaşmanın en etkin yolu: deneyim inovasyon*”. İstanbul: Fed Training. 2006, s.24; Akt: Yalçınkaya, Y., Agm., s.63

³⁸Nezahat GÜÇLÜ, Kseanela SOTİROFSKİ, “*Bilgi yönetimi*”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2006, 4(4): Akt. Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.395

³⁹ İbrahim KAVRAKOĞLU, “*Yönetimde devrimin rehberi: inovasyon*”. (2. bs.). İstanbul: ALTEO, 2006, s.4; Akt. Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.395

⁴⁰ Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.390

⁴¹ Yalçın YALÇINKAYA, agm.,s. 384

⁴² Yılmaz ARGÜDEN, “*Geleceği şekillendirmek: yaşam kalitesi için stratejik düşünmek*” (2.bs.). İstanbul: Rota Yayınları, 2004, s.89; Akt: Yalçın YALÇINKAYA, agm., s.396

⁴³ Arman KIRIM, Age., 2006, s.7, Akt: Yalçın YALÇINKAYA, agm., s.396

5. ÜLKEMİZ AR-GE HARCAMASI İLE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA (GSYİH) İÇİNDEKİ PAYI

Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2012 yılı Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması kapsamında, kamu kuruluşları, vakıf üniversiteleri ve ticari sektördeki anket sonuçları ile devlet üniversitelerinin bütçe ve personel dökümlerine dayalı olarak yapılan hesaplamalara göre, Türkiye'de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcaması 2012 yılında bir önceki yıla göre %17,1 artarak 13.062 Milyon TL olarak hesaplanmıştır.⁴⁴

Türkiye'de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge harcamasının Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içindeki payı %9,2'dir. Bu oran 2011 yılında %8,6 idi.⁴⁵

6. İSTANBUL BORSASI (BİST) ULUSAL 030-050-100 ENDEKSLERİNDE YER ALAN (ÖRNEKLEM) ŞİRKETLERİN ARAŞTIRMA GELİŞTİRME HARCAMALARININ ANALİZİ

Çalışmayla, Borsa İstanbul (BİST) Ulusal 030, 050, 100 endekslerinde yer alan Şirketlerden örneklem yoluyla alınan 10 Şirketin 2008 ilâ 2013 yılları arasındaki araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ilişkin yapmış oldukları harcamaların durumu ile değişimleri irdelenmiştir. Seçilen Şirketlerin 5 adeti Ulusal 030 endeksinde, 2 adeti ulusal 050 endeksinde, 3 adeti de ulusal 100 endeksinde yer almaktadır.⁴⁶

Seçilen Şirketlerin 2008 ilâ 2013 yılları arasındaki yıllık gelir tablolarının "750-Araştırma-Geliştirme Giderleri" kaleminde raporlamış oldukları tutarlar tablo 1'deki gibidir:

(TL)	2008 YILI	2009 YILI	2010 YILI	2011 YILI	2012 YILI	2013 YILI
TÜRK TELEKOM (XU030)	9.817.000	29.332.000	22.929.000	27.054.000	31.177.000	38.934.000
TOFAŞ (XU030)	12.324.000	13.562.000	11.435.000	7.056.000	14.858.000	12.753.000
TÜRK TRAKTÖR (XU050)	2.930.210	2.063.282	2.175.092	3.196.882	6.751.610	9.225.895
TÜPRAŞ (XU030)	-	8.545.000	9.149.000	4.125.000	12.439.000	18.428.000
PETKİM (XU030)	1.008.735	1.444.604	2.125.414	2.481.629	7.388.646	8.602.243
OTOKAR (XU050)	4.944.475	5.171.960	7.186.302	12.355.838	17.645.232	25.796.799
NETAŞ (XU100)	942.612	1.321.217	1.219.561	700.699	582.535	720.433

⁴⁴ Türkiye İstatistik Kurumu, 20 Kasım 2013, 13630, "Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, 2012", <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13630> Erişim Tarihi: 25.04.2014

⁴⁵ Türkiye İstatistik Kurumu, "Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, 2012", agk.

⁴⁶ <http://finans.mynet.com/borsa/endeks/xu100-bist-bilesik/endekshisseleri>

Erişim

Tarihi:25.04.2014

MUTLU AKÜ (XU100)	1.449.760	1.553.220	540.027	525.827	757.771	824.760
VESTEL (XU100)	30.879.000	51.946.000	70.422.000	88.354.000	69.737.000	96.220.000
ARÇELİK (U030)	54.517.000	48.480.000	60.520.000	64.847.000	73.464.000	83.207.000

Tablo 1: Şirketlerin 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yılları AR-GE harcama tutarları (TL)

Şirketlerin 2008 yılı temel yıl esas alınmak üzere 2013 yılına kadarki 5 yıl boyunca AR-GE harcamalarının bir önceki yıla göre artış oranları Tablo 2'deki ve Grafik 1'deki gibidir:

2008 ilâ 2013 yılları arasındaki 6 yıllık veriler tetkik edildiğinde;

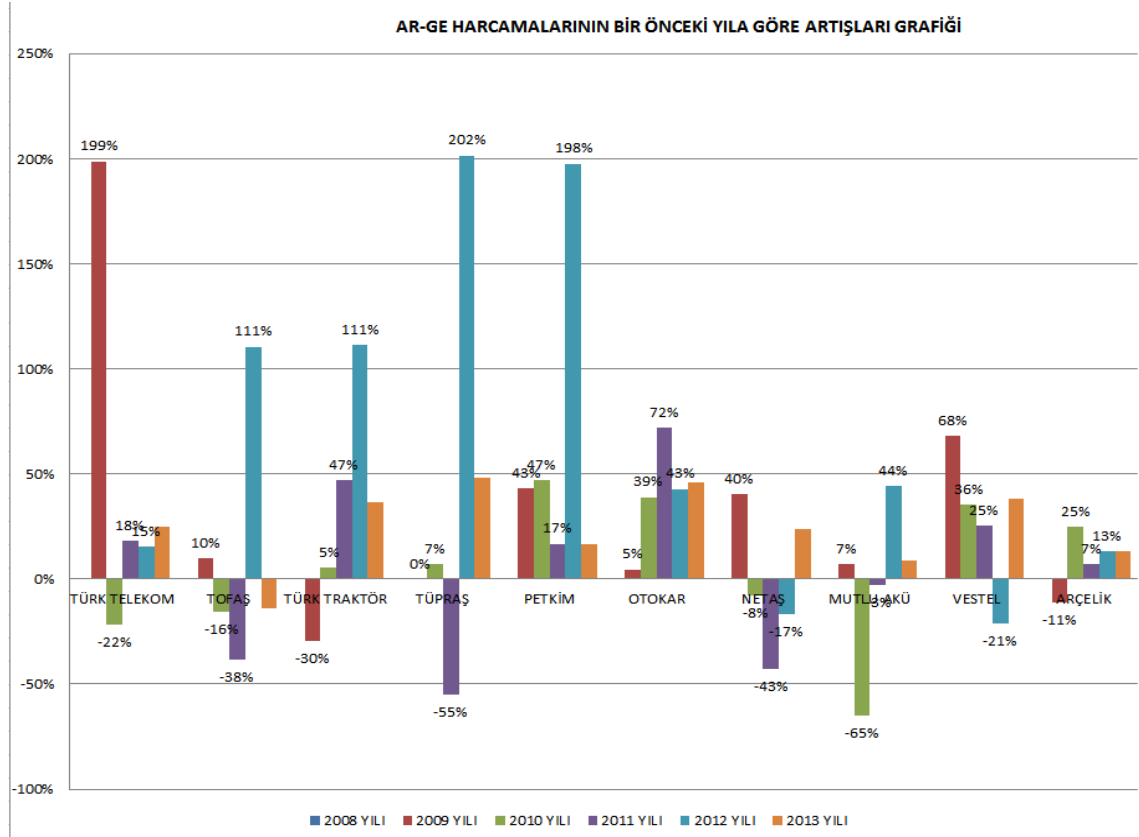
- 10 Şirket tarafından da 6 yıl boyunca AR-GE için harcama yapıldığı⁴⁷;
- 10 Şirket tarafından 6 yıl boyunca bir önceki yıla oranla ortalama %23 oranında harcamada artışa gidildiği;
- 6 yıl boyunca ortalama en yüksek AR-GE harcamasının bir önceki yıla göre artırılması ortalamasının Petkim'ce yapıldığı;
- 6 yıl boyunca ortalama en düşük AR-GE harcamasının bir önceki yıla göre artırılması ortalamasının Netaş ve Mutlu Akü tarafından gerçekleştirildiği;
- 10 Şirket tarafından bir önceki yıla göre AR-GE harcamasının artırılması oranında en yüksek ortalama oranın %70 oranla 2012 yılında gerçekleştirildiği;
- 10 Şirketin ortalamasına göre AR-GE harcamalarının bir önceki yıla göre artırılmasında 6 yılın her birinde de harcamaların artırılması yönünde irade kullanıldığı tespit edilmiştir.

(%)	2008 YILI	2009 YILI	2010 YILI	2011 YILI	2012 YILI	2013 YILI	Ortalama
TÜRK TELEKOM (XU030)	0%	199%	-22%	18%	15%	25%	39%
TOFAŞ (XU030)	0%	10%	-16%	-38%	111%	-14%	9%
TÜRK TRAKTÖR (XU050)	0%	-30%	5%	47%	111%	37%	28%
TÜPRAŞ (XU030)	0%	0%	7%	-55%	202%	48%	34%
PETKİM (XU030)	0%	43%	47%	17%	198%	16%	54%
OTOKAR (XU050)	0%	5%	39%	72%	43%	46%	34%
NETAŞ (XU100)	0%	40%	-8%	-43%	-17%	24%	-1%
MUTLU AKÜ (XU100)	0%	7%	-65%	-3%	44%	9%	-1%
VESTEL (XU100)	0%	68%	36%	25%	-21%	38%	24%
ARÇELİK (U030)	0%	-11%	25%	7%	13%	13%	8%
Ortalama	0%	33%	5%	5%	70%	24%	23%

⁴⁷ Tüpraş'ın 2008 yılına ilişkin AR-GE harcamasına www.kap.gov.tr üzerinden yayımlanan mali tablolarla rastlanılmamıştır.

GİRİŞİMCİLİK, İNOVASYONUN TEŞVİKİ VE ENTELEKTÜEL SERMAYE YENİ STRATEJİLER VE BORSA İSTANBUL (BİST) ÖRNEĞİ

Tablo 2: Şirketlerin 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yılları bir önceki yıla göre AR-GE harcaması artış oranları (%).

Grafik 1: Şirketlerin 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yılları bir önceki yıla göre AR-GE harcaması artış grafiği.

Seçilen Şirketlerin 2008 ilâ 2013 yılları arasındaki 750-Araştırma-Geliştirme Giderleri tutarlarının 2008 yılı temel yıl olarak dikkate alınmak suretiyle 2008 yılına göre artış oranları Tablo 3'deki ve trend grafiği ise Grafik 2'deki gibidir:

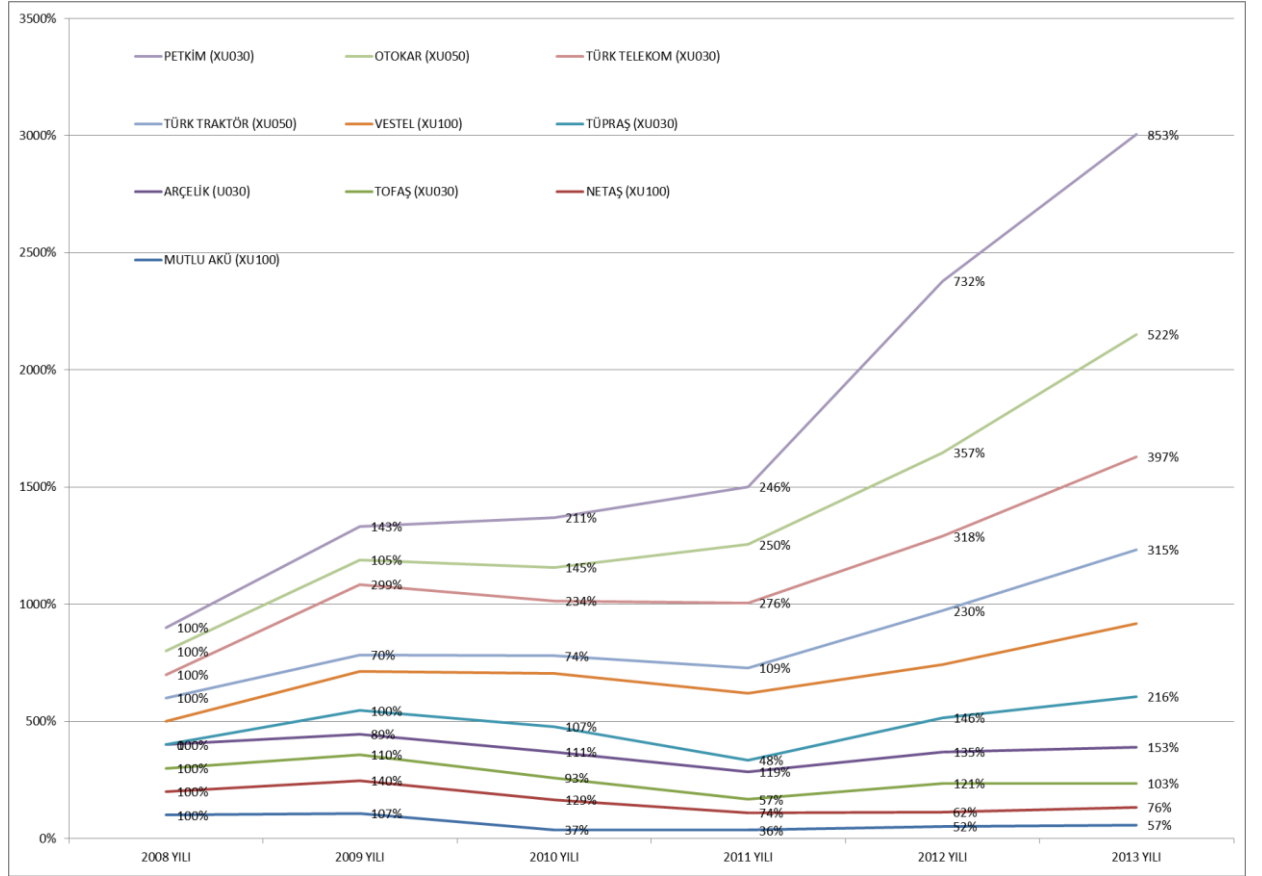
2008 ilâ 2013 yılları arasındaki 6 yıllık verilerin ortaya koyduğu trend (eğilim) tetkik edildiğinde;

- 10 Şirketin de 2008 yılından beridir AR-GE harcamalarını artırmakta oldukları;
- 2013 yılı dikkate alındığında 2008 yılına göre en yüksek artışın ilk sırada Petkim, ikinci sırada Otokar, üçüncü sırada Türk Telekom tarafından gerçekleştirildiği;

tespit edilmiştir.

(%)	2008 YILI	2009 YILI	2010 YILI	2011 YILI	2012 YILI	2013 YILI
TÜRK TELEKOM (XU030)	100%	299%	234%	276%	318%	397%
TOFAŞ (XU030)	100%	110%	93%	57%	121%	103%
TÜRK TRAKTÖR (XU050)	100%	70%	74%	109%	230%	315%
TÜPRAŞ (XU030)		100%	107%	48%	146%	216%
PETKİM (XU030)	100%	143%	211%	246%	732%	853%
OTOKAR (XU050)	100%	105%	145%	250%	357%	522%
NETAŞ (XU100)	100%	140%	129%	74%	62%	76%
MUTLU AKÜ (XU100)	100%	107%	37%	36%	52%	57%
VESTEL (XU100)	100%	168%	228%	286%	226%	312%
ARÇELİK (U030)	100%	89%	111%	119%	135%	153%

Tablo 3: Şirketlerin 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yıllarında 2008 temel yıla göre AR-GE harcaması artış oranları (%).

**GİRİŞİMCİLİK, İNOVASYONUN TEŞVİKİ VE ENTELEKTÜEL SERMAYE YENİ
STRATEJİLER VE BORSA İSTANBUL (BİST) ÖRNEĞİ**

Grafik 2: Şirketlerin 2008-2009-2010-2011-2012-2013 yıllarında 2008 temel yıla göre AR-GE harcaması artış oranları trend grafiği.

Diğer yandan 10 Şirketçe 6 yıl boyunca yapılan AR-GE harcamalarının 2003 temel yıllık Üretici Fiyat Endeksi dikkate alınarak her bir yılın Tablo 4'teki endeksler esas alınarak enflasyondan arındırılması halinde ulaşılan reel tutarlar Tablo 5'teki gibidir.

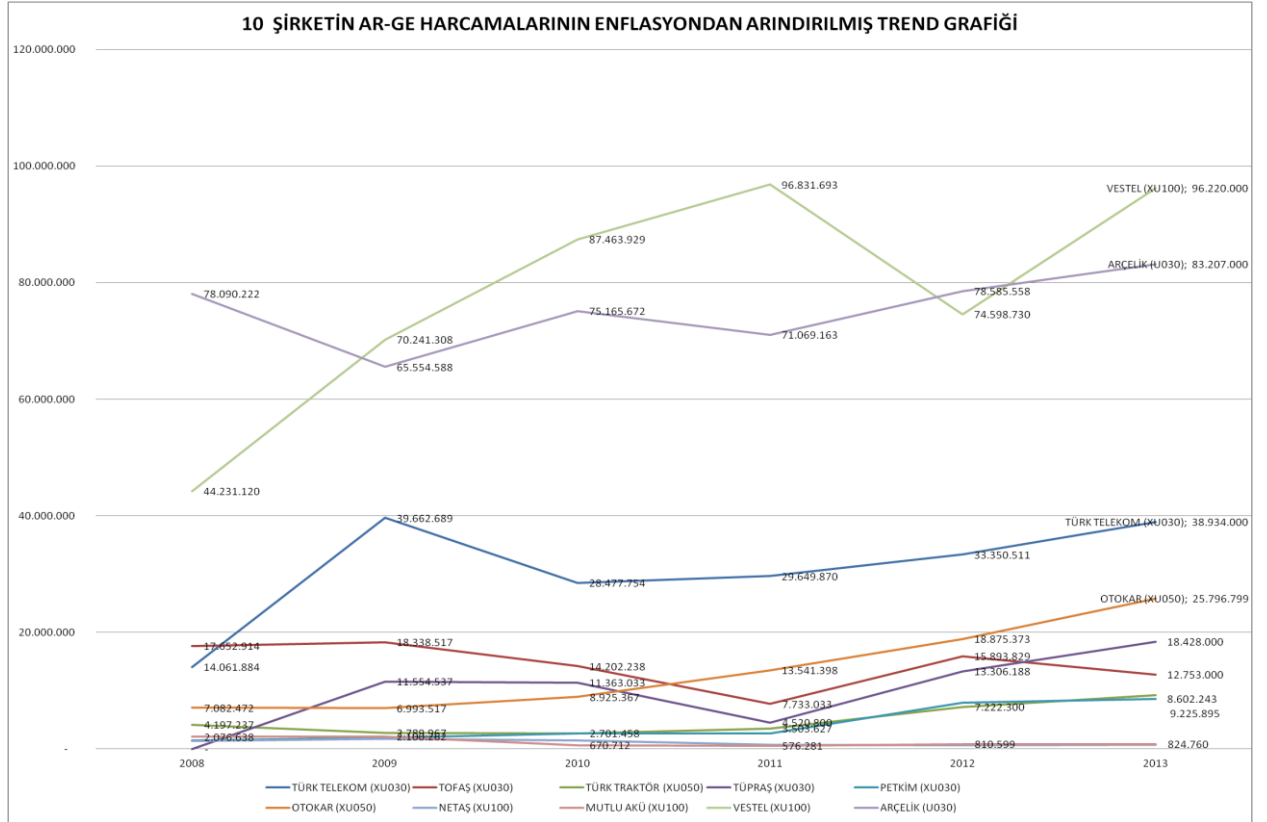
Yıl/Ay	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
2003	96,99	99,12	100,84	100,02	99,04	98,80	99,16	99,70	99,61	100,66	102,80	103,28
2004	107,17	107,40	108,03	110,49	115,50	116,43	115,56	116,69	117,53	120,43	120,43	119,13
2005	118,64	118,77	120,27	121,72	121,96	121,38	120,48	121,73	122,68	123,52	122,35	122,30
2006	124,70	125,02	125,33	127,76	131,30	136,58	137,76	136,73	136,41	137,03	136,63	136,46
2007	136,39	137,68	139,02	140,13	140,68	140,53	140,62	141,82	143,26	143,07	144,35	144,57
2008	145,18	148,90	153,62	160,53	163,93	164,46	166,51	162,62	161,16	162,08	162,03	156,29
2009	156,65	158,48	158,94	159,97	159,89	161,40	160,26	160,93	161,92	162,38	164,48	165,56
2010	166,52	169,29	172,58	176,64	174,61	173,73	173,46	175,46	176,35	178,48	177,92	180,25
2011	184,51	187,69	189,98	191,14	191,43	191,44	191,39	194,76	197,77	200,94	202,24	204,27
2012	205,05	204,86	205,60	205,77	206,86	203,77	203,13	203,65	205,75	206,11	209,53	209,28
2013	208,90	208,63	210,33	209,26	211,35	214,43	216,56	216,65	218,56	220,06	221,42	223,87

Tablo 4⁴⁸: Üretici Fiyat Endeksi, 2003=100

2008-2009-2010-2011-2012-2013 YILLARI AR-GE HARCAMALARININ ENFLASYONDAN ARINDIRILMASI HALİNDE REEL TUTARLARI (TL)						
(TL)	2008	2009	2010	2011	2012	2013
TÜRK TELEKOM (XU030)	14.061.884	39.662.689	28.477.754	29.649.870	33.350.511	38.934.000
TOFAŞ (XU030)	17.652.914	18.338.517	14.202.238	7.733.033	15.893.829	12.753.000
TÜRK TRAKTÖR (XU050)	4.197.237	2.789.967	2.701.458	3.503.627	7.222.300	9.225.895
TÜPRAŞ (XU030)	-	11.554.537	11.363.033	4.520.800	13.306.188	18.428.000
PETKİM (XU030)	1.444.913	1.953.392	2.639.758	2.719.745	7.903.747	8.602.243
OTOKAR (XU050)	7.082.472	6.993.517	8.925.367	13.541.398	18.875.373	25.796.799
NETAŞ (XU100)	1.350.199	1.786.548	1.514.691	767.932	623.147	720.433
MUTLU AKÜ (XU100)	2.076.638	2.100.262	670.712	576.281	810.599	824.760
VESTEL (XU100)	44.231.120	70.241.308	87.463.929	96.831.693	74.598.730	96.220.000
ARÇELİK (U030)	78.090.222	65.554.588	75.165.672	71.069.163	78.585.558	83.207.000

⁴⁸Üretici Fiyat Endeksi Kısmı, Bölüm ve Gruplar, 2003=100 www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=662 Erişim Tarihi:25.04.2014

Tablo 5:AR-GE harcamalarının 2003 temel yıllı Üretici Fiyat Endeksi dikkate alınarak her bir yılın enflasyondan arındırılması halinde ulaşılan reel tutarlar (TL)

Grafik 3:Şirketlerin AR-GE harcamalarının enflasyondan arındırılmış trend grafiği.

2008 ilâ 2013 yılları arasındaki 6 yıllık verilerin enflasyondan arındırılmasıyla ulaşılan reel tutarlar üzerinden oluşturduğu trend (eğilim) tetkik edildiğinde;

- 10 Şirket örneğinde genel olarak Şirketlerin 2008 yılından beridir AR-GE harcamalarını reel olarak artırmakta oldukları;
- 6 yıllık periyotta AR-GE harcamalarının reel tutarları dikkate alındığında büyük oranda Vestel'in ilk sırada, Arçelik'in ikinci sırada ve Türk Telekom'un ise üçüncü sırada yer aldığı;

tespit edilmiştir.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

İnovasyon, maddi ve manevi sermayenin yatırımlarının sonucundaki ilerlemenin gerçekleştirilme başarısı olduğundan bu aşamada ön koşul, insanın tüm oluşturu potansiyellerini açığa çıkarmak ve insanın düşüncesinin, bilgisinin sınırsız oluşturu özgürlüğünden yararlanmaktır.⁴⁹

Uygulamaya dönüşen bilgi, zekâ, beceri ve yeterlilikleri ifade eden “Entelektüel sermaye” inovasyon için soyut ve temel değerdir.⁵⁰

Ticarî kazanç imkânlarına ilişkin değerlendirmede öne sürülen ‘yükte hafif pahada ağır’ ürünlerin üretilmesini salık veren anlayışın ‘yükte hafif’ tanımlamasının da günümüzde yeniden gözden geçirilmesi yerinde olacaktır.

Çalışmada, Ülkemiz İstanbul Borsası (BIST)’ta Ulusal 030-050-100 endekslerinde yer alan örneklem yoluyla seçilen 10 Şirketin 2008 ilâ 2013 yıllarına ilişkin 6 yıllık periyottaki araştırma-geliştirme harcamaları analiz edilmiştir.

Bu Şirketlerin 2008 ilâ 2013 yılları arasındaki 6 yıllık verileri tetkik edildiğinde;

- 10 Şirket tarafından da 6 yıl boyunca her yılda AR-GE için harcama yapıldığı ve her yıl bir önceki yıla oranla ortalama %23 oranında harcamada artışa gidildiği;

- 6 yıl boyunca ortalama en yüksek AR-GE harcamasının bir önceki yıla göre artırılması ortalamasının Petkim’ce yapıldığı; en düşük AR-GE harcamasının bir önceki yıla göre artırılması ortalamasının ise Netaş ve Mutlu Akü tarafından gerçekleştirildiği;

- 10 Şirket tarafından bir önceki yıla göre AR-GE harcamasının artırılması oranında en yüksek ortalama oranın %70 oranla 2012 yılında gerçekleştirildiği;

- 10 Şirketin ortalamasına göre AR-GE harcamalarının bir önceki yıla göre artırılmasında 6 yılın her birinde de harcamaların artırılması yönünde irade kullanıldığı;

Ayrıca, 10 Şirket örneğinde genel olarak Şirketlerin 2008 yılından beridir AR-GE harcamalarının 2003 temel yıllık Üretici Fiyat Endeksi dikkate alınarak her bir yılın enflasyondan arındırılması halinde;

- 10 Şirketin de genel olarak 2008 yılından beridir AR-GE harcamalarını reel olarak artırmakta oldukları;

- 6 yıllık periyotta AR-GE harcaması reel tutarlarında büyük oranda Vestel’in ilk sırada, Arçelik’in ikinci sırada ve Türk Telekom’un ise üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür.

Bazı araştırmalara göre inovasyon sürecinde ilham ve hayal gücünün etkisi %10, çaba ve uğraşın etkisi %90 ağırlığa sahiptir.⁵¹ Şirketlerimize, inovasyon için

⁴⁹Yalçın YALÇINKAYA, agm. s. 384

⁵⁰Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.390

daha fazla çaba ve uğraş gösterilmesi, AR-GE faaliyetlerine kaynak ayrılmasına devam edilmesi ve bu yolla erişilen teknolojik ilerlemelerle yeni inovasyonlara da zemin oluşturulması önerilmektedir.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

9. Beş Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013), s.8,
<http://pbk.tbmm.gov.tr/dokumanlar/kalkinma-plani-9-genel-kurul.pdf>Erişim Tarihi:23.04.2014

A.M. AHMED, H.S. ABDALLA, H.S.,“*The role of innovation process in crafting the vision of the future, Computers&IndustrialEngineering*”, 1999, Vol. 37, Iss.1-2, October. Akt.:Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAŞ, “*KOBİ’lerde İnovasyon Stratejileri ve İnovasyon Yapmayı Etkileyen Faktörler*”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 12 (1) 2011, s.58-73

Arman KIRIM, “*Farklılaşmanın en etkin yolu: deneyim inovasyon*”. İstanbul:Fed Training. 2006, s.24; Akt.:Yalçın YALÇINKAYA, “*Bilginin Farkındalık ve Farklılığında Organizasyonların Gelecek Alanı: İnovasyon*”; Türk Kütüphaneciliği 24, 3, 2010, s. 373-403

Ayşen TOKOL, “*Yeni Teknolojiler ve Değişen Endüstri İlişkileri*”, İş Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi, 2000, Cilt: 2, Sayı: 1, Sıra: 1, No: 80http://www.sosyalsiyaset.net/documents/aysen_tokol_1.htm
Erişim Tarihi:16.05.2014

“*Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*”, Kanun Hükmünde Kararnamenin Tarihi : 3/6/2011, No : 635, 08.06.2011 tarihli ve 27958 Mükerrer sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

D. Arzu AKOLAŞ, “*Bilişim Sistemleri ve Bilişim Teknolojisinin Küreselleşme Olgusu ve Girişimcilik Üzerine Yansımaları*”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi; 2004, (12), s.29-43

Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAŞ, “*KOBİ’lerde İnovasyon Stratejileri ve İnovasyon Yapmayı Etkileyen Faktörler: Bir Uygulama*”, Doğu Üniversitesi Dergisi, 12 (1) 2011, s.58-73.

H. Bahadır AKIN, “*Türkiye’de İş Yapma Ortamının Girişimcilik ve Ekonomik Özgürlükler Açısından Değerlendirilmesi*”, Bilig (Ahmet Yesevi Üniversitesi), (Güz 2010), Sayı 55, s.21-49

<http://www.leenglish.com/konu-dunyadaki-son-teknolojik-gelismeler-675.html>
Erişim Tarihi:16.04.2014.

<http://finans.mynet.com/borsa/endeks/xu100-bist-bilesik/endeکشisseleri> Erişim Tarihi:25.04.2014

---

⁵¹ A.M. AHMED, H.S. ABDALLA, H.S., agm., (Akt.:Edip ÖRÜCÜ, Recep KILIÇ, Abdullah SAVAŞ, agm., s.63)

<http://www.usakgundem.com/yorum/2/kobilerin-d%C3%BCnya-ekonomisindeki-yeri.html> Erişim Tarihi: 16.04.2014

İbrahim KAVRAKOĞLU, “Yönetimde devrimin rehberi: inovasyon”. (2. bs.). İstanbul: ALTEO, 2006, s.4; Akt.:Yalçın YALÇINKAYA, “Bilginin Farkındalık ve Farklılığında Organizasyonların Gelecek Alanı: İnovasyon”; Türk Kütüphaneciliği 24, 3, 2010, s. 373-403

“Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik” 19.10.2005 tarihli ve 2005/9617 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla 18.11.2005 tarihli ve 25997 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

“Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri, 2011” Haber Bülteni, 19.10.2012-13146,
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13146> Erişim Tarihi:16.04.2014

Neslihan ÇELİK, “Gelişmekte Olan Ülkelerin Sanayileşme Süreçlerinde Teknolojik Öğrenme Deneyimleri: Güney Kore Örneği ve Çin’in <Yetişme> Çabaları”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar 2009, ISSN:1304-0278 V.8 N.28, s.91-108

Nezahat GÜÇLÜ, Kseanela SOTİROFSKİ, “Bilgi yönetimi”, Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2006, 4(4): Akt. Yalçın YALÇINKAYA, agm. s.395

Ömer AYTAÇ ve Süleyman İLHAN, “Girişimcilik ve Girişimci Kültür: Sosyolojik Bir Perspektif”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007, (18), s.101-120

Özcan YENİÇERİ, “Örgütleri etkinleştirme aracı olarak bilgi ve bilgi yönetimi”. Ö.Yeniçeri (Ed.). Yönetimde yeni yaklaşımlar içinde (ss.175-192). İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2006, s.184. Akt: Yalçın YALÇINKAYA, “Bilginin Farkındalık ve Farklılığında Organizasyonların Gelecek Alanı: İnovasyon”; Türk Kütüphaneciliği 24, 3, 2010, s. 373-403

Suphi ASLANOĞLU ve İsrail ZOR, “Bilgi Varlıklarının Değerlemesi: Entelektüel Sermaye Ölçüm ve Değerleme Modelleri; Karşılaştırmalı Bir Analiz”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak 2006, Sayı:29, s.152-165

Türkiye İstatistik Kurumu, 20 Kasım 2013, 13630, “Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri Araştırması, 2012”,
<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13630> Erişim Tarihi: 25.04.2014

Türkiye İstatistik Kurumu, “Üretici Fiyat Endeksi Kısım, Bölüm ve Gruplar, 2003=100”, www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=662Erişim Tarihi:25.04.2014

Yalçın YALÇINKAYA, “*Bilginin Farkındalık ve Farklılığında Organizasyonların Gelecek Alanı: İnovasyon*”; Türk Kütüphaneciliği 24, 3, 2010, s. 373-403

Yılmaz ARGÜDEN, “*Geleceği şekillendirmek: yaşam kalitesi için stratejik düşünmek*” (2.bs.). İstanbul: Rota Yayınları, 2004, s.89; Akt: Yalçın YALÇINKAYA, “*Bilginin Farkındalık ve Farklılığında Organizasyonların Gelecek Alanı: İnovasyon*”; Türk Kütüphaneciliği 24, 3, 2010, s. 373-403.

GİRİŞİMCİLİK, İNOVASYONUN TEŞVİKİ VE ENTELEKTÜEL SERMAYE YENİ
STRATEJİLER VE BORSA İSTANBUL (BİST) ÖRNEĞİ